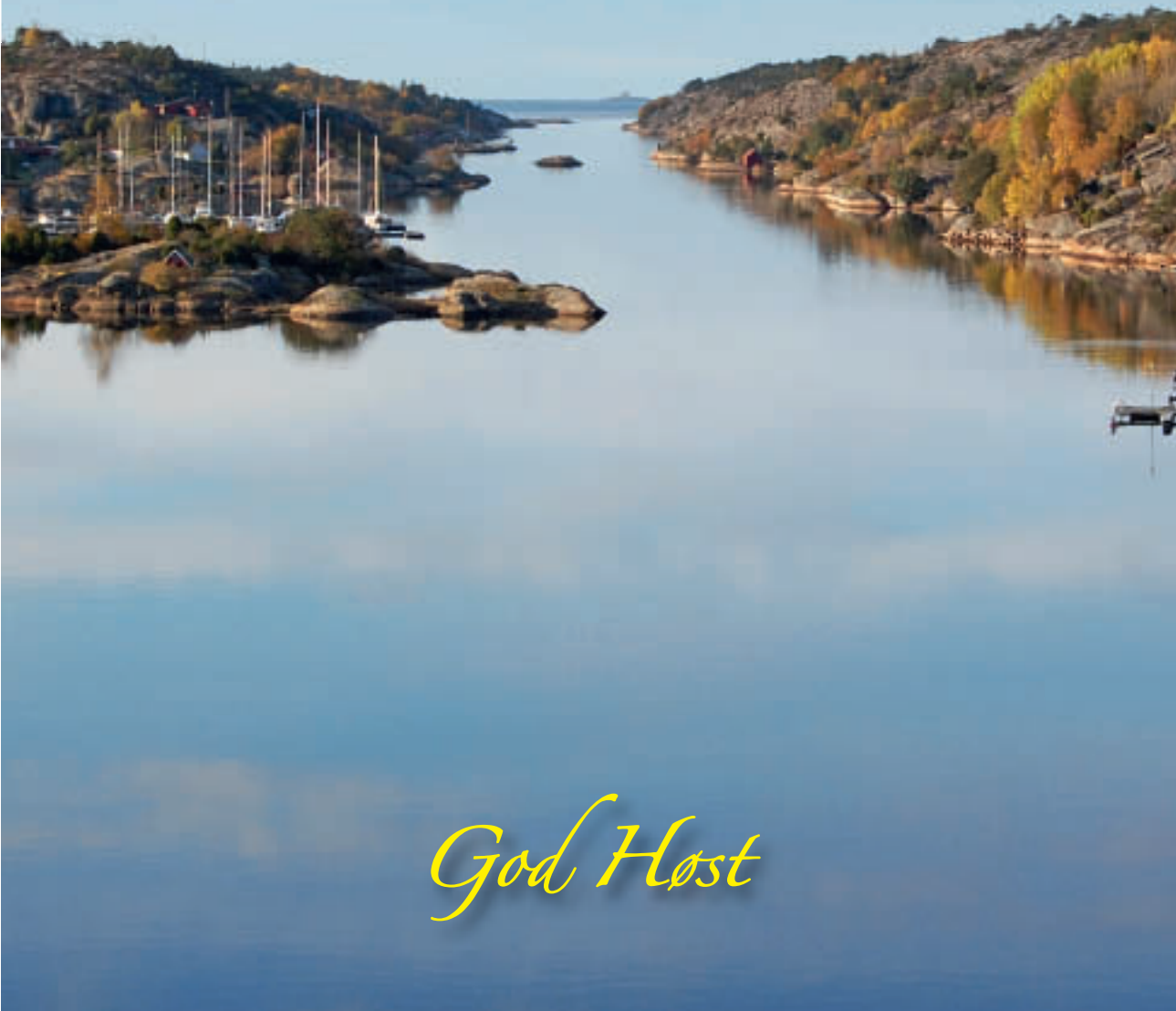

Nr. 3 - Høst 2011 - 64. årgang

Hvaler Menighetsblad

God Høst

Innholdsfortegnelse:

Leder	3
Kjærligheten overvinner alt	4
Til Ungdommen	6
Formann har ordet	8
Under himmelbuen	10
Norske Kvinners Sanitetsforening	12
Grønn messe	14
Karin mimrer	18
Kirkevalget 2011	21
Kornet	22
Ved grytene	23
Hvaler prestegård	24
Samtaler i grenselandet	26
4-års-helg i kirken	28
Barnesider	29
På Posten, sjarmerende butikk og kafe på Herføl	30
Fra kirkelivet	44
Gudstjenesteliste	45
Folkemengdens bevegelse	46

Foto forsiden - Ragnar Bjørck

Foto side 2 – Ragnar Bjørck

SOGNEPRESTENS LEDER

Etter utøya

USA fikk sitt 11.09.
Norge har fått sitt
22.07.

Denne datoen vil bli stående i Norges historie. Like dystert som 9. april. Den vil i generasjoner fremover minne om det ubegripelig vonde. Den blinde morderiske vold mot uskyldige mennesker – de fleste ganske unge.

La oss ikke fascineres av et manifest på 1500 sider. Hva ugjerningsmannen står for skal ikke først og fremst leses ut av en slik erklæring. Men ut fra hans handlinger. Kynisk og utspekulert terror mot Norges regjeringskvartal og kaldblodig henrettelse av unge, idealistiske og engasjerte mennesker i AUF på sommerleir på Utøya.

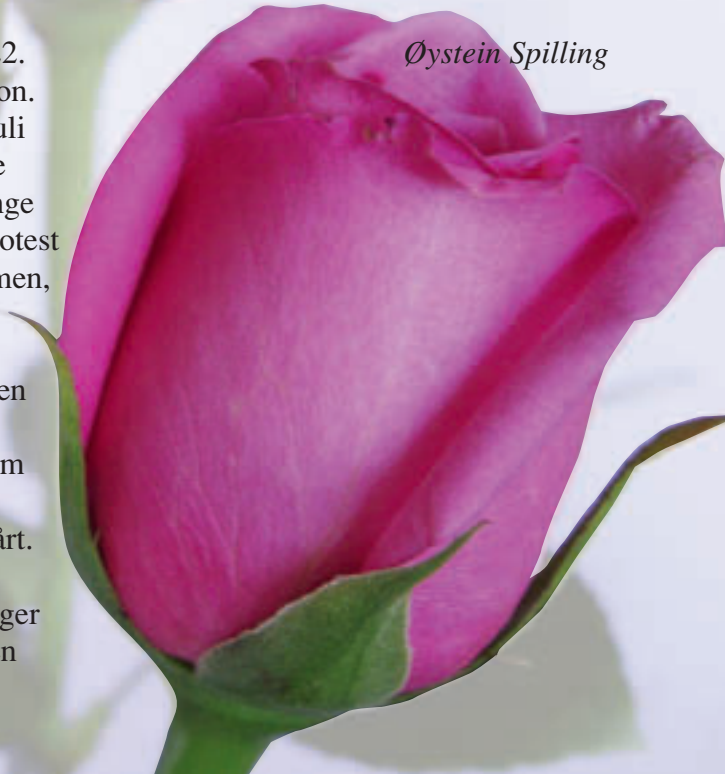
Men 22. juli handler om mer. For 22. juli ble ikke starten på en hevnaksjon. Ingen fornyet krig mot terror. 22. juli ble starten på en mobilisering av de gode motkreftene. Aldri har så mange nordmenn i samlet flokk vist sin protest mot vold og terror ved å søke sammen, fylle hender med blomster, tenne lys og synge gode sanger. Vi møtte hat med kjærlighet. Vi sto fast i troen på det godes makt. Troen på livet, troen på menneskeverdet og vern om det skjønne og varme skal være en overordnet drivkraft i samfunnet vårt.

Det kommer sikkert økte bevilgninger til beredskapstroppen og PST i tiden

som kommer. Vi må sikkert skjerpe vår oppmerksomhet mot lignende hendelser i fremtiden. Men trolig vil 22. juli prege oss fra innsiden med alle de gode kreftene som ble skapt. Vi sitter igjen med noen sterke visdomsord: ”Om en mann kan skape så mye hat, tenk hvor mye kjærlighet vi alle kan skape sammen.”

Sjelden har noen sang fått en slik gjenfødelse som sangen av Nordahl Grieg ”Til Ungdommen” fikk i dagene etterpå. Da den ble sunget i Oslo Domkirke søndag 24. juli under den radiooverførte gudstjenesten for sorg og håp, fikk mange av oss ord å tolke vår nyvunne vilje til å kjempe på en kjærlig og menneskevennlig måte mot terror og for et samfunn med demokrati og åpenhet.

Øystein Spilling

Kjærligheten

Søndag 21 august ble alle menigheter i Norge oppfordret til å slutte seg til den nasjonale minnedagen og markere en avslutning på sørgeperioden fra 22. juli. Vi ble oppfordret til å lese Kjærlighetens Høysang fra Det nye testamentet og holde preken over den.

Her er tre poeng fra prekenen i Spjærøy kirke den dagen.

1. Ikke alt som ser ut som kjærlighet er det.

Vi beundrer folk som er flinke med ord. Som briljerer med tankeflukt og kreativ fantasi. Kjærlighetens Høysang ber oss spørre: Er det kjærlighet i dette vi imponeres av? Noen gir bort alt de eier. Men det behøver ikke være av kjærlighet. Noen gir sitt liv. Selvmordsbombere gir sitt liv. Men hva driver dem? Neppe kjærlighet. Heller fanatisme og galskap. Eller drømmen om en belønning etter døden.

Noen imponeres over et manifest på 1500 sider. Særlig hvis det inneholder vidløftige tanker om en mulig fremtid. Vi skal ikke la oss imponere av et manifest fra en terrorist. Vi skal spørre: hva driver ham? Kjærlighet til medmennesker? Neppe.

Er da kjærlighet noe aldeles umulig vanskelig? Nei, sier Kjærlighetens høysang. Kjærligheten er i sin grunn slik at

2. Alle kan øve seg og bli flinke i kjærlighet.

For sangen sier: Kjærligheten er tålmodig. Den er velvillig. Den søker ikke sitt eget. Gjemmer ikke på det vonde.

Her er noe alle kan få til. Jeg kan bli litt mer tålmodig. Litt mer velvillig. Ta ting litt mer i beste mening. Bli mindre selvopptatt. Mindre

skadefro. Da øker kjærligheten i verden. Jeg blir flinkere i kjærlighet. Og noen vil helt sikkert merke det.

Jesus sa: Elsk deres fiender, velsign dem som forbanner dere, gjør godt mot den som hater dere og be for dem som forfølger dere. Er det ikke noe av dette som har vokst frem i tiden etter 22. juli?

Det viktige i livet er ikke å gjøre store ting som folk imponeres av. Det viktige er å gjøre små ting med stor kjærlighet. Da blir verden bedre å leve i.

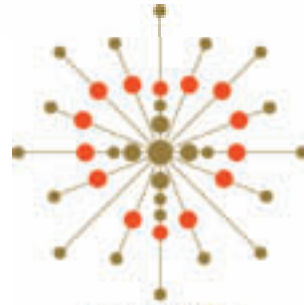
overvinner alt

3. Nå ser vi som i et speil, i en gåte.

Alle møter vi gåtefulle hendelser. Vi forvirres og pines av dem. Da skal vi vite: Det er ikke meg det er noe rart med når slike hendelser dukker opp. Det er ikke jeg som er unormal eller gal. Det er bare slik livet er, sier Kjærlighetens Høysang. Jesus opplevde det. Frans av Assisi. Hans Nilsen Hauge. Nelson Mandela.

I Kjærlighetens Høysang er ordet om gåtene puttet inn mellom de sterke ordene om kjærligheten. Det ligger en dyp sannhet i det. Det er her de hører hjemme. Når vi kan bære gåtene inn i Guds kjærlighet, går det an å holde ut med dem.

Det finnes en kjærlighet som er sterkere enn gåtene. Det finnes en hånd vi kan ta

STØRST AV ALT

tilflukt i når gåtene overmannen oss og lammer oss. Det er Guds kjærlige hånd.

Gåtene skal ikke vare evig. Høysangen taler om et NÅ og et DA. Gåtenes tid skal ta slutt når det fullkomne kommer. Som det heter i en gammel åndelig svensk vise: Vi forstå Hans vågar bättre ovan där.

Øystein Spilling

Nordahl Grieg skrev ”Til ungdommen” sommeren 1936. Diktet ble bestilt til åpningen av Studentersamfunnet i Oslo samme høst og skulle ha front mot fascismen som da var på sterk fremmarsj i Europa. Nordahl Grieg døde under tjeneste som krigsjournalist ombord på et

britisk bombefly i 1943. Hans mest berømte dikt er trolig ”I dag står flaggstangen naken”.

På overbevisende måte har ”Til ungdommen” fått ny aktualitet i anledning terrorhandlingen 22. juli 2011. Vi gjen- gir diktet i sin helhet.

Til Ungdommen

Kringsatt av fiender, gå inn i din tid!
Under en blodig storm, vi deg til strid!
Kanskje du spør i angst, udekket, åpen:
Hva skal jeg kjempe med, hva er mitt våpen?

Her er ditt vern mot vold, her er ditt sverd:
troen på livet vårt, menneskets verd.
For all vår fremtids skyld, søk det og dyrk det,
Dø om du må – men: øk det og styrk det!

Stilt går granatenes glidende bånd.
Stans deres drift mot død, stans dem med ånd!
Krig er forakt for liv. Fred er å skape.
Kast dine krefter inn: Døden skal tape!

Elsk og berik med drøm Alt stort som var!
Gå mot det ukjente, fravrist det svar.
Ubygde kraftverker, ukjente stjerner.
Skap dem, med skånet livs dristige hjerner!

Edelt er mennesket, jorden er rik!
Finnes her nød og sult skyldes det svik.
Knus det! I livets navn skal urett falle.
Solskinn og brød og ånd eies av alle.

Da synker våpnene maktesløs ned!
Skaper vi menneskeverd skaper vi fred.
Den som med høyre arm bærer en byrde,
dyr og umistelig, kan ikke myrde.

Dette er løftet vårt fra bror til bror:
Vi vil bli gode mot menskenes jord.
Vi vil ta vare på skjønnheten, varmen
som om vi bar et barn varsomt på armen!

T: Nordahl Grieg 1936

M: Otto Mortensen 1952

Formann har ordet

”En sommer er over”, sommeren da idyllen og ”freden” i Norge slo store sprekker, men hvor samholdet i nasjonen vår forhåpentligvis ble enda bedre. Beboere i våre naboland, og ute i verden for øvrig, så med undring på hvordan nordmenn ”var skrudd sammen”, og hadde evnene til å møte vold med roser og forbrødring og legge hatet til side. Kjærligheten ble heldigvis sterkere enn hatet! I en tung tid ble landets kirker et samlingspunkt for mange mennesker, hvor de søkte trøst og bønn for mange av sine spørsmål. Kirkene ble holdt ”åpne” – så også her på Hvaler, og i den første uka etter attentatet, var det flere hundre personer som besøkte kirka og tente lys samtidig som de ønsket ”en stille stund” i Guds hus. Takk til frivil-

lige og ansatte som tok av sin tid for også å ta del i sørgeprosessen.

Hva har for øvrig foregått i menigheten i løpet av denne sommeren da? Gudstjenester, dåp, nattverd, giftemål og bisetelser har blitt avviklet i henhold til instruksene, og selv i de ansattes ferietid har oppgavene blitt løst på beste måte. Selvfølgelig har vi måttet benytte oss av noe ekstrahjelp og frivillige, derfor er vi godt fornøyd med resultatet. Hvaler kirke har blitt pusset og kalket ved inngangsveggen og for øvrig reparert, samt fått beiset treverket på toppen. Nå er vi fornøgd med resultatet. Spjørøy kirke har fått ferdigmonter sin teleslynge, slik at de som har behov for å benytte seg av denne nå skulle ha ”full kontakt”.

Kosterfestivalen avla oss et besøk også i år, men dessverre dårlig besøkt. Hvaler er blitt et samlingspunkt for etablerte kunstnere sommeren igjennom, og kampen om publikums oppmerksomhet har hardnet til.

Arbeide og kursing opp mot valget i September har også tatt mye tid. Vi mener nå å ha oversikten, og håper på et godt resultat og deltagelse den 11. og 12. September (Resultatet finner du under egen artikkel).

Kirkens hus har også i sommer vært utleiet til kunstneren Øivind Sand, og besøket av fastboende og turister har vært godt. Samtidig som de kan ta kunsten i nærmere øyensyn, blir også folket mer kjent med hvor vårt kirkekontor befinner seg.

Utover høsten og ettersommeren vil det bli spennende om hvem vi får til ny biskop i vårt Bispedømme, nå når Helga

har flyttet til Trondheim. Kanskje enda mer forventninger setter vi til hvem som vil bli Hvalers nye sokneprest, nå når stillingen skal utlyses. Vi er og har vært meget godt fornøgd med vår nåværende fungerende sokneprest Øystein, men vi venter alle på en ”fast ansatt prest”! Aktiviteten i prestegården pågår i hvert fall for fullt. Samarbeidet og fordelingen av prestenes arbeid på Hvaler i løpet av sommeren har fungert godt.

Vi håper på en fin høst og takker tross alt for den sommeren vi har fått oppleve på både godt og ondt. Dette blir jo dager og tider som har satt seg hos de aller fleste av oss, og alvoret og ikke minst tårene, sitter løsere også hos de av oss som har levd noen år! Det blir spennende om vi fortsatt har evnen til å ta de rette valg!

Husk: Ikke gi deg selv så stor plass i sola at det faller skygge over de du lever sammen med. Sola er stor nok til alle!

Under himmelbuen

Stopp verden; jeg vil av

I hvert fall kunne jeg tenke meg å ta en liten pause akkurat nå. Stå over noen jordomdreininger. La jorden snurre videre uten meg en stund.

Kanskje ble det litt for mye og for vanskelig å fatte at 77 mennesker, hovedsakelig ungdommer, ikke kom tilbake fra en sommerleir arrangert av et politisk parti trygt plassert på midten i norsk politikk, eller ikke kom hjem fra

Sett i lys av dette blir det meste ynkelig. Valgkampen for eksempel. Bompenger eller ikke bompenger, eiendomsskatt og huller i veien, vin på eldresenteret og konjakk til kaffen.

Enkle, konkrete saker som politikerne løfter fram som sine kjernesaker.

Kjernesaker, bompenger og eiendomsskatt.

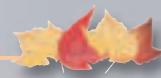
Ikke vet jeg, jeg er nå bare en gammel

jobben sin. Det er uhyrlig å tenke på at én mann har plassert en bombe i regjeringskvartalet for å ramme regjeringen. Samme mann regelrett har jaktet på ungdommer i den hensikt å drepe.

Sunne, friske ungdommer som bare gjorde en feil, de interesserte seg for det samfunnet de levde i og ville bidra med hjernekraft for å utvikle demokratiet.

Jeg hadde ikke tenkt til å skrive om dette, gjerne alt annet, men ikke dette. Det er skrevet, sagt og gjort så mye vakkert og riktig i etterkant, så det er liksom ikke mer å si. Samtidig er de to terrorhandlingene som rammet oss 22. juli så sterkt til stede i bevisstheten at det er umulig ikke å tenke på dem, hver dag, flere ganger hver dag, ja nesten hele tiden.

mormor. Og selv om jeg både har sertifikat og kjører bil, bekymrer ikke bompenger meg. Nei, det gjør ikke det. Vårt postmoderne samfunns normalitetsbegrep derimot bekymrer meg. Hangen til å diagnostisere skolebarn og putte folk i båser bekymrer meg. Skolens og nærsamfunnenes manglende evne til å integrere og utjevne forskjeller bekymrer meg. Nettopp at sosiale forskjeller opprettholdes gjennom generasjoner, at innvandrere får jobber som har lav status og er dårlig betalt, og at flyktninger blir boende i egne gettoer uten å lære skikkelig norsk er en trussel mot vårt demokrati. Dessuten har vi sett i sommer at enstøinger også kan være livsfarlige, unger som vokser opp uten venner, uten en normal sosialiseringssprosess

og noen å bryne tankene sine på.
Grunn til bekymring.

Disse utfordringene klarer ikke politikerne å løse, de trenger vår hjelp. Det handler om holdninger, dine og mine holdninger til mennesker rundt oss som ikke tilhører vår omgangskrets. Hvordan skal du og jeg bli flinkere til å besøke den gamle naboen vår som sitter mye alene? Og alenemammaen vi vet om, hadde hun trengt en barnefri kveld? Skulle vi ringt på og tilbudt å sitte der noen timer? Eller de unge flyktningene her i kommunen som har kommet hit uten familie. Skal vi starte vaffelpressa og invitere dem hjem?

Politikerne kan hjelpe oss og legge til rette, gi oss mot, arenaer og visjoner. En visjon kunne for eksempel vært å operasjonalisere og konkretisere hvordan vi kan skape et åpnere og mer tolerant samfunn som har plass til alle. Hvordan vi skal vise i praksis at vi verdsetter mangfold og ulikhet? Hvordan vi skal bli flinkere til å lytte til de som snakker med en annen stemme enn vår? Hvordan vi kan skape gode møteplasser på tvers av kulturer, raser, alder, kjønn, politiske meninger, funksjonsdyktighet og religion?
Ok, jeg får begynne med meg selv da og vise raushet og overbærenhet overfor politikernes kjernesaker, som bompenger og dets like.
Så jeg får vel klatre på jordkarusellen igjen og bli med noen omdreininger til. Menneskene har mange muligheter til

å gjøre jorden et bedre sted, men vil vi det? Tør vi det?

*Snurra min jord
låt mig följa med dig
Jag är lika värnlös som du
Snurra min jord
du får inte ge dig
Jag vet ingen stjärna som du
Ja, lika lite som du
vet varför det blir som nu
Du är vad du bär
och hur det än är, min vän
Natten griper efter dagen*

Lars Forssells tolkning av visen
Elle tourne la terre ("Jorden den snurrar")
av den franske poeten och visesangeren
Léo Ferré. (2. refereng).

Vennlig hilsen *mormor*.

Vi gratulerer:

HVALER SANITETSFORENING

Det er med glede og stolthet vi i dette nummer av menighetsbladet løfter frem Hvaler Sanitetsforening i det de feirer sitt 100 år jubileum.

Det er meget vital 100-åring som holder fest. Medlemstallet ligger på godt over 100. Hver tredje onsdag i måneden samles en stor del av dem i Kirkens Hus. Foreningens årsrapport og regnskap over inntekter og utbetalte gaver til støtte for gode prosjekter viser en imponerende og mangfoldig virksomhet.

Årets jubileumsfeiring

er lagt bredt opp. Og vil gi mange anledning til å delta og yte en jubileumsstøtte. Vi nevner noen arrangementer:

Søndag 13. november:

Jubileumsbasar. Forhånds salg av lodder to uker i forkant.

Lørdag 3. desember:

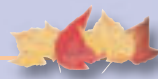
Jubileumskonsert i Hvaler kirke med Merete Løkkeberg Meyer, Bjørnar Spydevold og Hvaler Trivselskor. Dette er foreningens gave til hele Hvalers befolkning og inngang er gratis.

Søndag 4. desember – som er selve stiftelsesdatoen i 1911:

Jubileumsmiddag på Hvaler Gjestgiveri for medlemmer og innbudte gjester.

Men dette er bare en liten del av sanitetskvinnenes virksomhet dette året. I tillegg til å feire jubileum har et omfattende arbeidsprogram

Et godt sted å være – et godt sted å bidra

Samtale med medlemmer i foreningen

Menighetsbladet besøkte Sanitetsforeningen på deres månedlige onsdagsmøte i august, og svi slo oss ned sammen med tre av medlemmene:

Lill, Bjørg og Grethe.

Lill

- Hvorfor er det fint å være med i sanitetsforeningen på Hvaler?

- Det er hyggelig å komme sammen slik vi gjør her. Det sosiale er veldig viktig. Alltid god stemning og godt humør her. Passer for alle slags mennesker.

- Hva foregår på møtene deres?

- Det er alltid et tema eller en sak som er oppe. Det kommer ofte noen på besøk. I dag var det to brannmenn som fortalte om alle de spesielle utfordringene de møter på i jobben sin. Så har vi alltid noen saker vi må drøfte. Vi planlegger programmet vårt, og vi behandler søknader om støtte fra mange slags hold.

- Så her er det demokrati?

- Vi har et valgt styre med fullmakter til å bestemme mye.

Grethe

Men en del saker er slik at alle blir tatt med på råd. Vi skal stemme og avgjøre saker her i kveld også.

- Hva slags gode saker gir dere støtte til?

- Vi støtter mange gode saker i nærmiljøet. Folk på Hvaler vet vi har midler og mange søknader kommer inn. Det kan være en barnehage som trenger er lavvo. Det kan være julegaver i form av en matkurv som Sosi-alkontoret tar seg av å dele ut til dem som trenger det. Vi tar ansvar for lekeplassen like bak Kornmagasinet. Sørger for lekeapparater og vedlikehold. Vi har skolefrokoster på skolene der barna lærer om sunt kosthold. Vi samarbeider med menigheten om kirkekaffe på en søndag i året. Dette året blir det visst på Allehelgendsdag.

Bjørg

- Og så støtter dere gode saker i distriktet?

- Ja, det er særlig Hjørgunn Gård på Lisleby som er et slikt prosjekt. Navnet kommer fra Hjørdis og Gunnar Nilsen - også kjent som Stabbur-Nilsen - i 1981 ga denne gården til Sanitetsforeningene i Østfold. Her det se-

ner blitt et senter for handikappede. Med bl.a. ridehall. Det er også 6 leiligheter for funksjonshemmede på gården

Vi takker Lill, Bjørg og Grethe for pratene og ønsker lykke til videre.

Hvor kommer alle pengene fra?

Intervju med leder av finanskomiteen
Liv Aleksandersen.

Det er en gåte for flere av oss hvordan Hvaler Sanitetsforening kan støtte så mange gode saker med så store penge summer. Vi snakker om godt over 100 000 kroner hvert eneste år. Vi spør leder i finanskomiteen Liv Aleksandersen.

- Hvordan greier dere å samle så mye penger?

- Året gjennom arbeider vi målbevisst med mange prosjekter og mange inntektsmåter. Hovedinntekstkilden er Basaren i november. Til den skal det være fine og anstendige gevinster. Noen tigger vi og noen kjøper vi. Våre medlemmer selger lodd to uker før den store basardagen, og til sammen har vi nok en brutto inntekt på godt over 60 000 kroner.

- Men dere har flere lotterier?

- Jada, vi er særlig flinke med kakelotterier. Til hvert kakelotteri trenger vi 10 kaker. Så sitter vi i dagligvarebutikkene på Hvaler og senger lodd. Enn så lenge koster loddene bare 2 kroner. Det kan nok hende vi skal øke den prisen.

Men altså: får vi solgt de fleste loddene, sitter vi igjen med ca. 2000 kroner.

Litt spesielt er det med Kransekakelotteriet. Under Havnefestivalen har vi hatt det, og da koster loddene 5 kroner.

- Dere er berømt for fastelavsrisene deres.

- Hver vinter henter medlemmene våre bjerkeris fra skogen, klipper i passelig lengde og binder ris. Vi har gjerne laget ca. 400 ris hver sesong. Da sitter vi på Rove og har festlig dugnad. Salget av disse kan innbringe bortimot 20 000 kroner. Vi må heller ikke glemme julemerkene og maiblomstene vi selger.

- Har dere ikke utgifter til deres egne møter?

- Det er nok heller slik at hvert eneste møte vi har går med overskudd. Damene tar med mat til bevertning – det går på omgang – og så tar vi med gevinster til kveldens lotteri. På den måten blir det også inntekter som kan legges til i regnskapene våre.

Vi sitter imponert igjen etter samtalen og tenker: slik flid og trofasthet blir det mye penger av. Så heldige vi er som har denne foreningen på Hvaler. Vi må bare ønske at dette arbeidet kan fortsette i riktig mange år.

Glimt fra sanitetsforeningens 100 år på hvaler

1911 den 4. desember: Den første foreningen på Hvaler stiftet. Den het Østre Hvaler sanitetsforening.

1912: Første sykepleier ansatt: Søster Ingeborg.

1933: Foreninger er nå startet på alle øyene. Mye lokal hjelpevirksomhet, penger til klær og sanatorieopphold. Gratis tran til barn.

Under krigen: Utdeling av mat og klespakker (svenskehjelpen). Suppeutdeling på skolene.

1945: Penger gitt til oppbyggingen av Nord-Norge.

1948: Spedbarnkontrollen starter. Da strømmen kom til Hvaler samme år ble det innkjøpt kokeplate til kaffekoking på møtene.

1956: Barnetøy sendt til Ungarn. Samme år ble Østfold sanitetsforenings Furutun hjem for CP Cerebral parese) åpnet i Oredalen.

1962: Sykebil innkjøpt til Hvaler. Nye biler innkjøpt i 1977, 1981 og 1986

1973: Nytt helsesenter på Skjærhalden får leder av sanitetsforeningene.

1975: 5 senger kjøpt til Kirkeøy Eldresenter.

1977: Fotpleie starter i Helsesenteret. Nedlagt i 2008. Faste dager på Dypedalsåsen. Samme år kjøpes en ny sykebil. Autorisert ambulanseskjøring begynner.

1981: Hjørgunn Gård gis til Sanitetsforeningene i gave. Stor innsats i tiden etter for å bygge ridehall for handikappede.

2001: 90-års-jubileum. Hjertestarter gitt til Hvaler Brannvesen.

2005: Støtte til tsunamirammede.

2011: 100-års-jubileum. Ledere i jubileumsåret er Lisbeth Magnussen.

Konfirmanter i kirkebenken.

GRØNN MESSE

Tekst og foto:
Barbro Bjørck

Lystenning ved forbønn.

Søndag 25. september holdt Lisa Holm Johansen sammen med høstens nye konfirmanter Grønn Messe i Hvaler kirke. Hele gudstjenesten var preget av det forvaltningsansvar som vi mennesker har for moder jord, for at luft, vann og jord ikke skal forgiftes, men kunne fortsette

å gi liv og næring til kommende generasjoner. Vi ble kjent med nye sanger med uvante ord og vakre melodier. En god preken som satte fingeren på det aller viktigste, det er ditt og mitt valg om vi vil være forbrukere eller forvaltere av den arv vi har fått

overlevert fra tidligere generasjoner, og det er ditt og mitt ansvar hva som blir igjen til etter oss.

Elida og Andrea leser forbønnsteksten

Under hele messen deltok konfirmantene fra inngangsprosjon, gjennom tekstlesing, lystenning ved forbønn, forbønn, innsamling av søndagens gave til Regnskogfondet og arbeid

Anne Marie og Emma bærer inn brød og vin.

for å bevare arts mangfold samt dekking av nattverdsbord.

Eline Barm og Siri Gjørme Eriksen bidro med vakker sang under messen.

To av konfirmantene sto for avslutningen, Mats Karlsøen hadde forfattet et opprop som Philip Nilsen leste opp. Vi gjengir oppropet i sin helhet:

Phillip leser opprop.

”Vi bør ta vare på naturen fordi den gir oss mat og luft vi kan puste inn. Naturen gir oss alt vi trenger. Hvis vi ikke tar vare på naturen så blir jorden et helt annet sted. Naturen er ikke bare nyttig, men den er også veldig vakker, fantastisk og mystisk. Mennesker og dyr har levd i harmoni så lenge vi kan huske. En annen veldig viktig ting er at våre barn skal arve jordens natur. Det skal også barna etter det, så vi må fortsette å ta vare på naturen slik at våre etterkommere skal ha det like godt som oss. At de skal puste inn like frisk luft som oss og at de skal ha et like fantastisk sted å leve som oss. Så husk uten naturen bli ikke jorden så fantastisk som den er i dag ”.

Atle dekker nattverdsbord mens Thomas leser.

Forvaltningsansvar blir også tema på Samtaler i Grenselandet 23. november i Spjørøy Kirke.

Karin minner om

Minner fra en fjern skoletid

Det står ei lita jente ved et steingjerde. Året er 1945, og hun er klar for skolestart. Sløyfa i håret er på plass. Veske og sko matcher. De er vevd av rød og hvit papirhyssing og ikke særlig praktiske i kraftig regnvær, men hun er like stolt og spent uansett.

Turen til Brekke tar knapt ti minutter, og der i skolegården ser det ganske skummelt ut. Mange store og små barn leker og skråler, og på trappa står lærer Høidal i blå frakk og klapper i hendene. Det betyr at timen begynner, og førsteklassingene går opp trappa til annen etasje sammen med mammaene sine.

Der står en blid og søt frøken Hodneland og tar i mot. Over tavla henger alfabetet sirlig, og vi får plass ved pultene, to og to.

Siden jeg bodde midt på øya og de fleste barna kom fra Skjærhalden kjente jeg ikke noen av dem godt, men det ordnet seg fort.

Starten ble en utrolig fin opplevelse. Det var litt dumt at jeg allerede kunne lese, men det tok frøken fort fatt i. Ved siden av å tegne bokstaver og lære tallenes forunderlige magi, fikk vi som hadde tjuvstartet med lesning lov å utfolde oss med å lese små hefter med spennende historier. De dagene vi hadde fri brukte annen klasse rommet vårt.

Vegg i vegg med klasserommet hadde store gutter sløyd. Det hendte nok at det var litt støy, men det gikk stort sett bra.

I første etasje var det to klasserom. Det ene rommet tredje klasse, og det andre ”storskolen”. Der var det Høidal som var sjefen. Den ene dagen hadde 4 og 5 klasse undervisning, den neste 6 og 7. Vi gikk jo annenhver dag, og lørdag var selvfølgelig ikke noe unntak.

I gangen sto det en vannfontene der vi kunne slukke tørsten. Vaktmesterdama fylte

den hver morgen med vann, det vil si i vinterhalvåret hendte det at vannsøl på gulvet laget sklie på det slitte, gråmalte gulvet, og ble det for kaldt måtte vi være uten vann. Da frøs hele greia.

1.klasse på Brekke skole 1945.

Når tiden kom til å stige inn i ”storskolen” ble skoledagen annerledes. Da kom liksom alvoret inn på oss. Her startet dagen med salmesang mens vi sto pent oppstilt ved pultene.

I religionstimen som oftest var den første timen, var salmevers fast innslag. Og de skulle kunnes på rams. Mange lurer i dag på hva all utenatlæringen skulle være godt for, og tøft var det for mange som slet med å lære på denne måten, men det er jo litt morsomt når jeg i dag nesten 60 år etter opplever at mine barnebarn undres når vi er i kirken sammen og bestemor legger salmeboka vekk og synger uten å nøle. Det hender nok man bommer litt, for språket er jo forandret under tiden, men sitter gjør det. Likedan de ti bud med forklaringer og elvene i Russland og Spania.

Noen mener det var bortkastet tid, men uansett lærte vi ting som sitter for livet, og kanskje denne formen for ”studieteknikk” har hjulpet oss videre i skolegang og livet ellers?

Livet i klasseværelset her var mangfoldig. Vinduene var jo malt hvite et stykke opp. Det skulle visst hindre at vi ble distraheret av trafikken på veien utenfor. Ganske komisk å tenke på i dag. Det kunne jo slumpe at en av de tre - fire bilene på øya passerte i løpet av skoledagen eller at en hest og kjerre humpet forbi, men til stor plage kunne det ikke være.

I vinterhalvåret var pultene nær ovnen i blant så varme at malingen blæret seg, mens vindusveggens elever hutret og frøs. Koksovnens kamp mot trekkfulle vinduer og iskalde gulv var dømt til å mislykkes. Men friske var vi da, uansett om det var brønn i kjelleren og sikkert sopp både her og der.

Under sangtimen ble vi plassert på den

opphøyde trabulanten foran tavlen mens læreren trakterte orgelet. Der gjaldt litt andre regler enn ved vanlig sangutfoldelse. Her skulle ”Rett som ørnen stiger”, synges så man hørte det. Det hendt at noen av oss deiset i gulvet under anstrengelsene, og ved en anledning gikk guttenes sang over i latterkramper. De hadde oppdaget et musereir i orgelet.

Men lærte gjorde vi: Norsken sitter som klisset. Grammatikk ble pugget og regler om rettskriving lugger i hukommelsen hvis man drister seg til å skrive alltid med en l eller aldri med to.

Om pedagogikken var like god for alle kan nok diskuteres. Det var ikke med like stor glede elevene leverte stiler som ble lest høyt og frambrakte latter fra klassen når det ble påpekt at det måtte ha vært veldig varmt for mor når hun ”satt på kaffekjelen” og lignende, og det var ikke snakk om ekstra-hjelp om noen hadde lese- eller skrivevan-sker. Da var man bare rett og slett dum, og det var det. I ettertid har det jo selvfølgelig vist seg at de som ble plassert i denne kategorien er dugelige samfunnsmennesker og har vært det hele livet.

Gymnastikk var et fag for vår og høst og helt væravhengig. Da syklet eller gikk vi til Rove og aktiviteten der besto stort sett i å ”slå på rotta.” Men vi var vel så aktive ute hele året at vi nok ikke tok skade av dette. All lek foregikk jo ute.

Det står ei lita jente ved et steingjerde.

Syvende klasse på Brekke skole 1952. Bak fra venstre: Thor Hultmann - Ivar Arne Andreassen - Rita Olsen - Jacob Hansen - Reidun Jakobsen - Per Mathisen - Liv Andersen - Willy Kristiansen - Olaf Schrader. Foran fra venstre: Karin Lunde - Ragnhild Mathisen - Lærer Charles Høidal - Marit Westberg - Jorun Karlsen.

I frikvarterene var det mange slags aktiviteter på gang. Skolegården besto jo av både knatter og grus, så mulighetene var mange. Vår og høst var det mye bytting av glansbilder, vi spilte mølle, og guttene sparket ball og klatret i trær, og var vi ikke under oppsyn i storefri hendte det nok at noen tok en avstikker opp til karussdammen. Om vinteren skled vi på isen og herjet i snøen, og med den tidens klær, mest av ull, var det ganske mye fastfrosne snøklumper som ble med inn i klasserommet og jeg kjenner enda lukten av vått ulltøy som oppsto etter hvert som det smeltet og dampet bort.

Når jeg i dag ser på tiden på Brekke, ser jeg selvfølgelig mye som ikke var så bra sett med dagens øyne, men jeg ser også mange gode sider ved denne tiden. Vi lærte å ha respekt for lærere og klassekamerater. Urettferdig behandling av medelever førte til samhold elever i mellom, og den orden som hersket i klasserommene ga mulighet for ro og konsentrasjon.

Og ikke har salmeversene, bibelhistorien

og katekismepuggingen skadet meg personlig på noen måte, selv om jeg ser klart at det var vondt for mange dette at det måtte læres utenat.

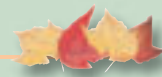
For meg har det faktisk vært med på å berike livet og skape nysgjerrighet og interesse etter hvert for å lære mer og få forståelse for religionens dype betydning i både vår egen og andre kulturer.

Hva vår kristne kultur gir oss av trygghet og samholdsfølelse har vi ikke minst sett denne sommeren og høsten. Det er til våre kirker og andre gudshus vi tyr når sorg og nød rammer. Så kanskje skulle vi bruke mer tid på slike fag i skolen i dag også?

Mye var nok bra i vår skoletid, selv om jeg klart ser mye som var mindre bra. Heldigvis har jeg hatt mulighet til å følge utviklingen i skolen gjennom mange år etter min egen skoletid, gjennom egne barn, jobb og nå barnebarn, og det er en glede å se hvor mye mer samfunnsbevisst og utadvent skolen har blitt.

K.L.K.

Kirkevalget 2011

Kommunen hadde stilt til disposisjon praktiske og fint beliggende lokaler på Åttekanten og Floren skole for ”Kirkevalget”. Menigheten stilte med valg-vakter og avviklingen gikk knirkefritt. Tross værforholdene var det 18,6 % av Hvalers innbyggere som tilhører vårt sogn, og som er medlemmer av Statskirken, som avga sin stemme på valgdagene. Av de 538 avgitte stemmer til menighetsrådet var det 173 lister som var uredde, mens på de resterende 365 var det foretatt noen korrigeringer i henhold til nominasjonskomiteens sitt forslag.

Valg på medlemmer til nytt Bispedømmeråd ble foretatt samtidig og her ble det avgitt 373 stemmer.

Resultatet ble som følgende, og gir hvem som skal sitte i Hvaler Menighetsråd i den kommende 4 års perioden fra 01.11.2011 til 31.10.2015.

- 1 - Bjørn Rognlien
- 2 - Kjersti Buer Dolven
- 3 - Helge Fredriksen

- 4 - Anne Gyro Karlsen
- 5 - Lars Egil Lande
- 6 - Einar Moland
- 7 - Inger Lise Ottersund
- 8 - Kim-Erik Ballovarre

Vararepresentanter:

- 1 - Monica Garcia De Presno
- 2 - Eva Synnøve Sperlin Erichsen
- 3 - Laila Helen Larssen
- 4 - May Kirsti Midtby
- 5 - Anne May Sandvik Olsen

Presten er også fast representant i menighetsrådet. I fellestrådet sitter også en valgt representant fra kommunen. Kandidatene er avbildet i sommerens menighetsblad, samt at de vil bli presentert i kirken etter at rådet har konstituert seg.

Hvaler Menighetsråd, fast ansatte og frivillige innen kirken, vil få takke Hvalers befolkning for den interesse de viser overfor kommunenes kirkeliv, og ønsker å påvirke den ved å avgi sin stemme også på kirkevalget.

Før i tiden var kornet høytvoksende og halmen på rugen var opptil 2 meter lang. Det kornet som dyrkes i dag er for dvergplanter å regne.

Når kornet var modent om høsten ble det meiet ned. Her hos oss brukte vi ljå. Vi som kunne binde neker tok opp etter meieren. "Dvs. vi lavde nek". Iflg. min far var jeg flink til det, og det fikk jeg skryt for. Knuten på neket måtte være solid så ikke neket løsnet opp.

Efter at nekene var laget satte vi dem opp i bruser, 3 og 3 nek mot hverandre, og en på hver ende. Der stod de og tørket i høstsolen før vi bar dem inn på låven, vi bar dem i tau på ryggen. De peneste nekene ble lagt til side. De skulle være julenek. Hver jul gikk vi til folk i nabolaget med julenek, og da vanket det noe godt der vi kom.

Så skulle kornet treskes. Før vi fikk treskemaskin slo pappa nekene med en pryler. En pryler er to korte staurer som er surret sammen i den ene enden. Holdt man i den ene og svingte den andre rundt og slo på neken, spratt kornet ut. Husker godt hvordan det dunket og smalt fra låven i sene høstdager da dette pågikk.

Efterpå skulle kornet renses for

agner. Det skjedde ved at man kastet kornet mot låveveggen hvor et seil var strukket. Da falt korn og avfall hver for seg. Man brukte noe som lignet et øsekar til dette, kasteskål het det, og var lavet av tre. Så var tiden kommet til den siste rensing. Kornet ble lagt i et sold. En slags kasse med netting-bunn. Man ristet og skaket til alt støv var borte. Før vi øste kornet opp i sekker for å sende det til mølla, tok vi av såkorn til neste år, og så en del som vi skulle male selv. Ett år brandt mølla ned, og alt melet vårt og andres, brandt opp. Det var et stort tap. Under krigen var det nøye med hvor mye av gårdens avling vi fikk beholde selv. Derfor gjemte vi unna litt korn. En gammel kvern ble festet til bordet, en matet, en sveivde, og vi unger stod utenfor og passet på så ingen kom og fikk se "ulovlighetene." Kom det noen ble kvernen raskt gjemt unna. Det fine melet ble brukt til baking, det grovmalte til grøt. Hvetegrøppsgrøten var best, og den laver jeg den dag i dag. Rugggrøten ble noe tyngre.

Man tok vare på halmen. Pappa lavde lør av den lengste halmen. Bandt den sammen med ståltråd og festet den til reisverket. Her kunne vi oppbevare høy.

Resten av halmen lavde vi hakkels av og av hakkelsen lavde vi sørpe til dyra. Hakked halm, vann og fôrmel var sørpe. Vi tok vare på den lengste halmen, rugen. Den ble brukt til madrassfyll. Innunder jul kom det folk med madrass-trekk som de skulle ha fylt med ny halm til jul. Det var en del av juleforberedelsene. Halmmadrassen var god å ligge på.

Grunnen til at jeg kom til å skrive om kornet, er at i vinter da låven skulle kles om, fikk jeg se at isolasjonen i stallveggen var halm. I 80 år hadde den ligget der. Fordi halmen er innhulet, isolerer den ganske godt.

Ja kornet er mer enn mel, men utnyttes naturlig nok ikke som det ble gjort, da jeg var barn.

AME

Fra venstre – kasteskål, pryle og såld.)

Ved grytene

Stekt flyndre med kantarellsj

700-800 flyndrefilet (smørflyndre, rødspette, lumre, piggvar, helleflyndre)
2 ss olivenolje
200 g kantareller
2 ss olivenolje (til kantarell)
4 dl fiskekraft/buljong
50 g usaltet smør
3 ss gressløk
200 g fersk pasta
salt/pepper

Skjær fisken i fingertykke strimler. Saltes og pepres.
Rist fisken i lett varm panne i olivenolje og smør.
Legg fisken på varm tallerken.
Rens soppen. Skjær den grovt. Fres sopp i samme panne som fisken, i 2 ss olivenolje. Hell over fiskekraft og la den koke i 2-3 minutter, før sjen smakes til med hakked grassløk, salt og nykvernet pepper.
Pisk inn usaltet smør. Server med nykokt pasta.
Pynt friske urter.

Hilsen *Anne* og *Pål* på Havkatten

Hvaler prestegård

Rester av den gamle trappa.

Parallelt med prosessen å ansette sogneprest i fast stilling, pågår restaureringen av Hvaler Prestegård som ble bygget i 1868. Det er Opplysningsvesenets Fond (OF) som eier prestegården og står for restaureringen, noe både Hvaler kommune og Hvaler menighet er svært takknemlige for. Det gamle huset kommer til å fremstå som en perle, der det står som en del av triangelet kirken, kirkegården og prestegården med Drengestua.

Arkitektfirmaet Enger/Nordin AS ved Ellen Enger er ansvarlig for restau-

ringen. Hun har lang erfaring fra restaurering av gamle hus, også andre prestegårder i Østfold. Ellen Enger er fastboende på Spjørøy, noe som er ekstra morsomt. Hun har fått med seg byggmesterfirmaet Egil Norli med snekkerne Magnus og Anders, som legger hele sjelen sin i at det ferdige produktet skal bli et godt hus å bo i, samtidig som det estetiske både utvendig og innvendig skal bli ivaretatt. Snekkerne har hatt mange restaureringsoppdrag på andre prestegårder rundt i Østfold, som Råde, Skjeberg og

bispegården i Fredrikstad for å nevne noen.

Alt inne i huset, fra kjeller til loft blir byttet ut, med unntak av reisverket og gulvbjelkene som er av tømmer. Gulver, vegger og tak blir fullverdig isolert etter nåtidens norm. I pipene blir det satt ned nye rør, så fyring kan foregå uten fare for brann. Selv kjøkkenet som var relativt nytt blir byttet, ettersom man allikevel måtte inn i gulvet og veggene der også. Det gamle preste-kontoret blir soverom, siden presten nå har kontorer i "kirkens hus". Dermed blir det en helt annen løsning på trappepartiet opp til andre etasje, noe som var høyst nødvendig ettersom den gamle trappen var farlig bratt.

Alle vinduene blir byttet til moderne vinduer, men utseendemessig blir de som før. Hoveddøra blir også byttet og det blir skaffet en helt identisk dør, den også med isolerglass.

Det ferdige huset vil ha kjøkken, tre stuer, to bad og fem soverom, fordelt på to etasjer. Takhøyden i første etasje vil bli litt lavere enn før, likevel høyere

Ny og gammel panel møtes.

enn i moderne hus, rundt 2,60 m.

Utvendig blir kledningsbord som er dårlige byttet ut på deler av sørveggen. Den nye kledningen er spesialhøvlet identisk med originalen. Ved en tidligere oppussing av prestegården ble kledningen sandblåst utvendig før den ble malt, noe som i ettertid har vist seg at ikke var særlig lurt, da sopp har satt seg i gropene etter sanden. Derfor må hele huset slipes ned utvendig og byggmesteren har laget et spesialverktøy som vil bli brukt på falsene i panelet.

Ett er sikkert: Dette blir et smykke av en bolig når den blir ferdig. Til glede for fremtidige sogneprester med sine familier, og til glede for hele Hvalers befolkning.

Nå gjenstår det bare å få helhet i området kirken, kirkegården, prestegården, Drengestua og 1000 - års stedet. På tide å tenke på en ny løsning med veien som deler dette kulturlandskapet i to?

Ragnar Bjørck

Her blir det helt tett.

Anne Austad

Samtaler i Grenselandet

Øystein Spilling

Denne høsten kan vi tilby to spennende samtale-kvelder i Spjørøy kirke.

Vi har invitert Anne Austad, hun er teolog og har arbeidet mange år som prest på Diakonhjemmet. For tiden er hun stipendiat og forsker på fenomenet ”kontakt med døde”. Som hun selv sier; ”Jeg har ingen egne erfaringer av kontakt, eller det å bli kontaktet av døde. Men gjennom arbeidet som prest på Diakonhjemmet, og gjennom samtale med ansatte, pårørende og pasienter innenfor helsevesenet, så opplevde jeg etter hvert et behov for å ta fenomenet på alvor”. Og hun har arbeidet innenfor dette forskningsfeltet de siste 3 år.

Anne Austad kommer til Spjørøy kirke torsdag 27. oktober kl. 19.00 – 21.00.

Hun åpner opp for samtale under overskriften ”Erfaringer av kontakt med døde”.

Sosial rettferdighet og fokus på miljø og skaperverk har vært kjernesporsmål

innen økumenisk teologi de siste tiårene. Kirker verden over engasjerer seg i fred, rettferdighet og vern om skaperverket og har gjort det lenge. Gjennom vedtak på Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Vancouver i 1983 ble miljøspørsmål et topprioritert arbeidsfelt i den økumeniske bevegelse. Vern om skaperverket, miljøengasjement, arbeid for en bærekraftig utvikling – alt dette henger sammen med rettferdig fordeling, rettferdige livsvilkår og fred mellom folkegrupper. Og det henger sammen med vårt eget forbruksmønster.

Øystein Spilling er invitert til Spjørøy kirke onsdag 23. november kl. 19.00 – 21.00.

Han åpner opp for samtale under overskriften ”Hvordan kan, og er, kirken en motkultur til den kulturen som fostrer konsumenter og forbrukere?”.

Inngang kr. 100,- inkluderer enkel bevertning.

Velkommen!

Drømmen

Barn og unge i kirken vår

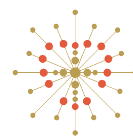
"Ja, jeg ber for drømmen," skriver hans Børli i et av sine dikt. "La meg lenge få tro at suset i skogen er mer enn et fysisk fenomen: Grenenes friksjon mot strømmende luft."

Vi er nok mange flere som også ber for den drømmen. Drømmen om at verden må være noe mer. Drømmen om at noe vakkert hviler over det alminnelige og hverdagslige - den virkeligheten som hver dag og hver natt omgir oss. Som ber om at det i duften av frisk regnvåt jord, i snøkrystallenes uendelige detaljer og i den evige stjernehimlen også finnes noe som søker akkurat meg. Det er nok mange blant oss som ber for drømmen om omsorgen i hendene, varmen i ordene, og ber for livet i øynene - dypet i blikkene som møter oss. Og som ber for drømmen om at noe der ute skal berøre meg - bevege meg, vise meg små glimt av noe hellig - noe godt - som jeg aner er til.

Trosopplæringen i den norske kirke er en invitasjon til barn og unge til å kunne få lære, og erfare og oppdage mer om den troen de engang ble døpt til. Trosopplæringen er båret av drømmen og håpet om at alle skal få en mulighet til å oppdage at de har en himmel over livet sitt.

DEN NORSKE KIRKE
Hvaler menighet

STØRST AV ALT
TRO • HÅP • KJÆRLIGHET

4-års-helg i kirken

Skattejakt og utdeling av 4-års-bok!

Jeg vet ikke hvordan det er med dere, men for egen del sitter denne sommerens fryktelige hendelse fortsatt i kropp og sinn. Og det opplevdes derfor så ekstra godt å invitere menighetens 4-åringer til kirken helgen 17.-18. september. Og når de søte, små stemmene fylte kirkerommet med opprømthet og glede, så smeltet noe av den vonde og triste klumpen som ondskapen den 22. juli har skapt i sinn og kropp.

Fellesskapet i kirken vår er viktig på så mange måter. Særlig tydelig har dette vært denne sommeren. Og ennå tydeligere blir det når 4-åringene inntok det – for kontrasten ble så rørende stor. Hvor

godt og viktig det er å møte hverandre i det rommet. og hvor godt det er å oppdage og erfare at det rommet har plass for hele livet vårt – på godt og vondt. Og hvor godt det er å kjenne at alle har en viktig plass og rolle i det fellesskapet. Glade og forventningsfulle barnestemmer er lyden av håp og fremtid. Og det skaper nytt mot i oss voksne å være omgitt av dem.

Tusen takk til alle dere søte små for en flott helg i kirken sammen med dere!

Mange varme klemmer fra Lisa prest (P.S. Engelen Gabrielle sier hei og gleder seg til å se dere igjen).

Barnesider

Beveren

-Vi trodde nesten ikke våre egne øyne da vi plutselig oppdaget en stor bever i bekken like ved huset vårt her i Utgårdskilen tidlig i sommer, forteller Tøve, Erik og døtrene Ida og Janne.

Pappa Erik fortsetter: - En tidlig junimorgen hørte jeg underlige knaskelyder og plasking i bekken, og så viste det seg altså å være en riktig sjelden gjest, en velvoksen bever som koste seg med bark og planter til frøkost.

-I hele sommer har den svømt oppover og nedover bekken og vært en iherdig tømmerhogger og demningsbygger. Litt vel iherdig kanskje, før den har felt diverse løvtrær her i nabolaget. -En dag var også det fine, nyplantede mørelltreet i hagen vår borte, forteller mamma Tøve.

Beveren er egentlig et forsiktig og fredelig dyr. Familiens katter, Tigergutt og Tarzan, var ikke trygge på akkurat det og valgte å holde seg på trygg avstand. De var rett og slett ikke høye i hatten, sine tøffe navn til tross. Før hvem var dette underlige pelsdyret med svømmehud mellom tærne, som hugg fast store fortenner i tykke trestammer og som elsket å

plaske, dykke og svømme som en fisk i bekken deres?

-Beveren så ut til å trives den, men det ble bestemt at flytte måtte den, til et ennå bedre sted å være utøver høsten og vinteren.

Foto: Ida og Janne.

Nå svømmer den omkring i full vigør i en stor dam, 70 meter lang og 3 meter dyp, på Søndre Sandøy. Masse godis som asp, selje, bjerk, rogn og vannplanter har den å kose seg med. Hvorfor ikke kalle den Børre? Børre Bever?

Børre Bever er tydeligvis helt alene i verden uten bevermamma og beverpappa.

Kanskje treffer Børre en beverkjæreste snart? En søt beverfrøken!

Ellen

På Posten, sjarmerende butikk og kafe på Herføl

HANDEL

Sensommeretter-
middagen er sol-
rik og varm.

Sjøen ligger speil-
blank. En fin båttur
til Herføl for å stikke

innom landhandelen og kaféen På Pos-
ten, passer perfekt.

På Posten holder til i et koselig, gam-
melt hvalerhus et par minutters gange
langs grusveien fra fergeleie og ma-
rina, midt i en klynge av andre trive-
lige boliger. I fjor sommer åpnet Gry
Bustgaard og datteren Frida landhan-
del og kafé. De blåste dermed nytt liv i
lokaler som har solid butikktradisjon.
Gry har bodd på Herføl i mange år
sammen med familien sin.

Gry tar blidt i mot i butikken Hun for-
teller at det var landhandel og postkon-
tor i disse lokalene fra 1904 til 1954, og
at posten var i drift helt til 1986.

*-Det er virkelig en trivelig og sjarme-
rende butikk du har!*

-Ja, lokalene er i dag som i de 50 årene
landhandelen var i drift. Disken, skuf-
fene, hyllene, kaffekverna, Freia sjoko-
ladeskap, alt er intakt. Her sitter
historien i veggene, og vi ønsker å be-
holde den koselige stemningen fra tidli-
gere tider.

Postkontoret har vi gjort om til et lite
museum. Alt er som det var her også.
På kontorpulten har vi lagt fram noen
gamle kassadagbøker som det er inter-
essant å bla i. I 1905 kostet en halv kilo
kaffe 90 øre, 13 egg 72 øre og håndsåpe
5 øre! Bøkene er ført

med sirlig og
vakker hånd-
skrift.

Gry fortsetter:

-Vi har lenge
hatt lyst til å
drive en liten
kafe og en
spennende,
litt annerledes
butikk og til å
skape noe nytt i

nærmiljøet, et nytt
møtested. Da dette

gamle, fine huset ble ledig, måtte vi
bare slå til og sette drømmene ut i livet.
Etter mye arbeid og forberedelse,
kunne Frida og jeg ønske de første kun-
dene velkommen hit i juni i fjor. Dette
er altså vår andre sesong, og vi stortri-
ves virkelig. Den gode responsen fra
kundene er jo veldig hyggelig og inspi-
rerende. Dagene er travle i høyse-
songen, men heldigvis får vi god hjelp
fra familie og venner.

-Vareutvalget ser variert og spennende ut!

-Vi prøver å favne ganske vidt med et stort utvalg av gaveartikler, småinteriør, pynteputer, pledd, klær i romantisk, nostalgisk shabby chic stil. Kaffe og te selger vi i løsvekt, og selvsagt har vi mye, deilig hjemmebakt! Kafégjestene kan slappe av i møblene foran huset på fine sommerdager. Beliggenheten kan vi ikke klage på, helt i strandkanten med utsikt til sjø, holmer og skjær – (og til Søndre Sandøy!)

I sommerukene har vi åpent hver dag fra kl 11-17. Tidlig høst begrenser vi oss til helgeåpent.

Nytt i år er julemessen i dagene 12. og 13. november mellom kl 12-18. Da kommer alle husets rom til å være vakker pyntet til advent og jul med lys, hjerter og engler. I stua fyrer vi opp i

den solide, gamle ulefosovnen. Det er så stemningsfullt når det knitrer koselig fra vedovnen. Gløgg og pepperkaker hører med. Frida og jeg gleder oss allerede!

Rutebåtavgangene Skjærhalden-Herføl er mange, så adkomsten skulle ikke by på problemer. Herføl byr dessuten både på fine turmuligheter i vakkert landskap og på historiske steder. Bronsealder-røysa ”Herfølsåta” ligger like i nærheten.

Gry slår følge tilbake til brygga. Der det var masse liv og røre i hele sommer begynner det å bli høststille. Det er god plass langs kaiene denne ettermiddagen. Kun et par tursnekker har fortøyd i gjestebrygga for kvelden.

*Det er høst,
sommere er forbi,
den forsvant like så
hurtig som den kom;
akk hvor den gikk
hurtig.*

Knut Hamsun

Hver årstid har sin sjarm.

Ellen

(Spørsmål angående butikken kan rettes til Gry Bustgaard, mobil: 959 606 85)

TOMTER til salgs på Hvaler

Invester i sol, sjø og frisk luft

Leiko AS

Telefon 905 75 801

Din lokale rørlegger siden 1971...

Velkommen til vår butikk med utstillinger av bad, og stort utvalg av baderomstilbehør.

Vi utfører også gravearbeid

HVALER RØRLEGGEBEDRIFT AS

Ødegårdskilen, Vesterøy

Telefon 69 37 56 60

E-post: post@hvaler-ror.no

Nettside: www.hvaler-ror.no

ÅPNINGSTIDER:

Man-fre: 10.00-16.00

Lørdag: 10.00-14.00

Østfold Elektro har blitt Profitek Østfold.

Vi er autorisert installatør i sterk og svakstrøm og har autorisasjon som tele- og kabel-tv installatør.

Vi tilbyr også:

- ▶ *Internkontroll bolig/hytte/bedrift*
- ▶ *Pumpestasjoner og frostsikringsanlegg*
- ▶ *Alarm- og overvåkingsanlegg*
- ▶ *Tele- og dataløsninger, bredbånd*

Profitek Østfold AS

*Avdeling Fredrikstad:
Spinneriveien 3
1632 Gamle Fredrikstad
Telefon: 69 32 04 07*

*Skjelsbu Industriområde:
1684 Vesterøy
Telefon 69 37 53 30
post.ostfold@profitek.no*

*“For engasjerte mennesker
er ingenting umulig ...”*

www.profitek.no

Kirkeøy Blomster

Skjærhalden

*Kiosk - gaver - video
telefon 69 37 97 70*

Kom og hent
vintervarmen!

Har du lyst til å se mange
ovner og peiser? Og snakke
med en fagmann før du
bestemmer deg?

Besøk Henriksen Brensel og
Varmesenter, og møt en ildsjel
med sans for både ild
og interiør.

**Henriksen Brenselretning
og Varmesenter %**

TELEFON 69 94 95 50
TELEFAX 69 94 95 51

ØSTKILEN 6 - 1621 GRESSVIK

Anleggsgartner Martin J. Holter AS

Alt innen graving, transport og sprenging.

Salg av grus, pukk og jord.

Salg av ved – fritt tilkjørt Hvaler.

Liadammen 8

1684 Vesterøy

Tlf: 918 890 32

Vesterøy 8-23

8-21

Søndag 11-17

Telefon

69 37 71 69

KIWI mini pris

Vesterøy

 LOTTO **DnB NOR**

Besøk NEDGÅRDEN Søndre Sandøy

«Olsens lille butikk»

- Butikk, og café
- CAFÉ OLINE
- Telefon 69 37 88 09
- Flotte underholdningstilbud i juli
- Alle rettigheter
- Middagsretter og småretter
- God mat i hyggelige omgivelser
- Dusj og vaskemaskiner

Konfirmant-fotografering
med 8 bilders album og
10 takkekort !

kr. 1540.-

Tommy Ødegaard

FOTOGRAFIERBUREÅ
Med 20 års erfaring • 98 4811100 • 90771227

**Alt i graving - transport og sprengning
Parafin, fyringsolje, diesel, smøreolje
Levering av pukk og grus**

Reidar J. Reinertsen

Asmaløy - 1684 Vesterøy - Tlf. 69 37 72 85 - Mobil 90147829

ASMALØY - 1684 VESTERØY

- BÅTHAVN
- KONSERVING AV BÅTER OG MOTORER
- KIOSK
- FERIE OG FRITIDSLEILIGHETER

Henrik Helgesen - tlf. 911 19 194

Yngvar Helgesen - tlf. 905 73 776

Havn - tlf. 69 37 75 45

www.brattesto.no

På Låven

Følg skilting til Hauge fra veikrysset ved Esso-stasjonen på Vesterøy.

Åpningstider:
Lørdag 11.00–17.00
Søndag: 12.00–17.00

I skoleferien:
Tirsdag til lørdag: 11.00–17.00
Søndag: stengt

Etter skoleferien:
Lørdag–Søndag: Åpent frem til jul

Tar gjerne imot grupper og åpner også ved forespørsel: Tlf. 930 00 609

www.paalaaven.blogspot.com

BYGGMESTER

BERNT SANDSTRØM

- Nybygg
- Tilbygg
- Restaurering

Tlf 69 37 97 34 - Mob 957 62 238

**UTGÅRDSKJLER
TRÅLSERVICE A/S**
1684 Vesterøy

Alle typer nett
(container- og sikringsnett m.m.)
Wire - jernvare - blokker - tau
Garn - hummer- og krepseteiner
Olje - hansker m.m.

Telefon: 69 37 7630 - Telefax 69 37 75 82
E-post: post@tralservice.no
www.tralservice.no

**Vask av klær, dyner, tepper etc. -
dusjtleie - vedsalg**

Telefon 69 37 95 66

www.hvalerasvo.no - epost: post@hvalerasvo.no

Hår - Eksperten

Dame- og Herre Frisør på Skjærhalden

Telefon 69 37 98 10

TRYGVE JENSEN

BYGGSERVICE

Svankekil - 1680 Skjærhallen

Telefon 69 37 94 55 - Mobil 913 75 691

HERFØL MARINA

www.herfoelmarina.no

1690 Herføl
 tlf. 69 37 89 45
 mobil 917 24 230

HERFØL HANDEL

1690 Herføl
 tlf. 69 37 40 30

ÅS KIRKEØY V.V.S.

ALT I GRAVEARBEIDER FOR HUS OG HYTTE

- Salg og levering av pukk, jord og masse
- NB! Vi utfører alt i rørleggerarbeider

Mob. 900 50 103

1680 Skjærhallen
 Etabl. 1986

Etablert 1986

**FISK
 SKALLDYR
 DELIKATESSE
 CATERING**

HAVKATTEN
 69 37 70 90
 FISKEBUTIKK

Hvaler Regnskapskontor as

– Står til din tjeneste!

Tlf. 69 37 90 17

AL ELEKTRISKE

Andreassen & Larsen Elektriske AS

Autorisert Installatør

Mosseveien 111, 1624 GRESSVIK
Telefon: 69 33 99 93 - Telefaks 69 33 99 96
E-post: epost@alelektriske.no

HVALER
Jarle Larsen
Mobil: 961 49 219

ØNSDØY
Knut Andreassen
Mobil: 950 75 154

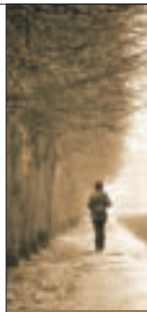
Medlemsorgan for EL-1000

VESTRE HVALER TAXI

v/ Hans Sarnes

Mobil: 909 98 171

SORG

En verdig gravferd fjerner ikke sorgen, men gjør den enklere å bære.

Fredrikstad
Begravelsesbyrå
Klemet Johansen Etabl. 1885

fredrikstadbeg.no Veumvn. 51 69 31 30 62 hele døgnet

*Snekkerverksted
Tredreing
Snekkerarbeid
Småbåttransport
Vedlikehold av
hus og hytter m.m.*

Harald R. Solvang

*Utgårdskilen
1684 Vesterøy*

*Telefon 69 37 77 29
Telefaks 69 37 77 29
Mobil 90 74 25 12*

TLF. 69 37 94 09
MOBIL 901 82 428

DU RINGER - VI HENTER OG BRINGER!

Anne's
BEGRAVELSESBYRÅ

Morten Stenbock Pedersen
Kirkegaten 28 - 1632 Gamle Fredrikstad

Tlf. 69 32 02 30

post@annesbb.no

KJØP BIL TRYGT HOS OSS!

RÅBEKKEN

Dikeveien 1. Telefon 69 36 39 00

TRYGVE LIE

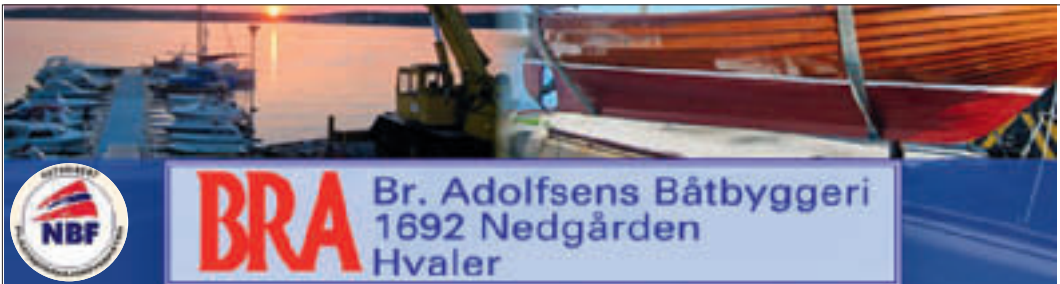
ASMALØY
MOBIL 97038 864

**SALG AV GRUS PUKK OG JORD
GRAVING OG SPRENGING
LASTEBILTRANSPORT**

Tlf: mobil: 930 44 944

Adresse: Papper 1684 Vesterøy

- *Båtopplag og vinterservice av båter inntil 20 tonn*
- *Nybygg, ombygging og innredning av båter*
- *Salg av båter og motorer*
- *Eget snekkerverksted*
- *Alt innen teakarbeid*

brabaat@brabaat.com

☎ **69 37 38 33**

Faks 69 37 87 44 - Mob 926 67 346

www.brabaat.no

Fra kirkelivet

Sjømannsmisjonen

10.10, 14.11, 12.12
Kirkens hus kl 19.00

Velkommen!

Formiddagstreff

28.09.2011 – Vesterøy bedehus
26.10.2011 – Asmaløy bedehus
23.11.2011 - Vesterøy Bedehus

Misjonsmesse

Vesterøy bedehus 23.11 kl 12.00
Ettermiddagsmøte kl 17.00

Velkommen!

Søndagsskolen Vesterøy bedehus

9.10, 23.10, 6.11, 20.11, 4.12,
18.12

Velkommen!

Normisjon, Kirkøy

6.10 3.11, 1.12
Kirkens hus kl 18.00

Velkommen

Strikke kafé

15.10 og 26.11
Kirkens hus kl 10.30-13.00.

Velkommen!

Vesterøy misjonsforening

10.10, 24.10, 7.11, 15.12 kl 18.00
Vesterøy bedehus og i hjemmene.
Ta kontakt med foreningens leder
Bjørge Johansen ang sted.
Tlf: 693 762 89

Velkommen!

Søndre Kirkøy misjonsforening

30.10 og 20.11
Kirkens hus kl 17.00

Velkommen!

Stoff til neste nr. av
menighetsbladet sendes
kirkekontoret innen
10. november 2011.
Adr. Storveien 12,
1680 Skjærhalden.

epost:
post@hvaler.kirken.no

Gudstjenesteliste

Alle gudstjenester i Hvaler begynner kl.11.00 – hvis ikke annet er oppgitt.

Sjekk annonseringen på forhånd.

Søn	2.okt.	Spjærøy	ØS	
Søn	9.okt	Hvaler	ØS	
Søn	16.okt. DÅP	Spjærøy	LHJ	
Søn	23.okt. DÅP	Hvaler	ØS	
Søn	30.okt.	Spjærøy	ØS	
Lør	5.nov.	Spjærøy	ØS	Minnegudstjeneste kl. 13.00
Søn	6.nov. Allehelgensdag	Hvaler	ØS	Kirkekaffe ved Sanitetsforeningen
Søn	13.nov. DÅP	Spjærøy	LHJ	
Søn	20.nov. DÅP	Hvaler	ØS	
Søn	27.nov. 1. i adv.	Hvaler	ØS	Lysmesse kl. 15.30
Søn	4.des. 2. i adv.	Spjærøy	ØS	
Søn	11.des. 3. i adv. DÅP	Spjærøy	LHJ	
Søn	18.des 4. i adv. DÅP	Hvaler	ØS	

Stiftelsen DS Hvaler

I påskenummeret av Hvaler menighetsblad hadde vi en etterlysning av manøversøyla eller maskintelegrafren som i sin tid stod i dampskipet Hvaler. Den er fortsatt sporløst er forsvunnet. Ved en misforståelse har vi satt inn feil bilde av klenodiet. Det rette bildet presenterer vi i dette nummeret. Har noen sett denne noen steder, vær vennlig å meld i fra til kirkekontoret, til Ottar Hval Blekken i stiftelsen eller til Ragnar Bjørck. Tlf 970 62 029.

Folkemengdens bevegelse

DØPTE

Hvaler kirke

Johannes Holm
 Andrea Gudim Torp
 Celine Vollebekk-Hagen
 Daniel Asgeir Nilsen
 Amanda Johansen
 Alva Vauger
 Filip Nordlund
 Emil Nilsen Granli
 Wilmer Bjelland Malmo
 Daniel Frankplads
 Victor Sangiorgio Bjønnes

Spjærøy kirke

Tor-Anders Annonsen Trollund
 Villemo Celine Aleksandersen
 Johanne Moe Ludvigsen
 Ingrid Oline Kvendseth Wågås
 Endre Aarflot Johannessen
 Mai Mathilde Johansen
 Eirik Kirkenes Kinnerud
 Denis Johannesen Lilleng

DØDE

Hvaler kirke

Sigrun Hallgren
 Vidar Kristoffer Granum
 Steinar Anstem
 Ragna Elvira Reffsgaard
 Ivar Karlsen
 Synnøve Pauline Reinholdt Jørgensen
 Bodil Grimstad
 Ragnhild Bækken

Spjærøy kirke

Odd Dagfinn Nilsen
 Helge Johan Eriksen
 Bjørn Harald Mathisen
 Randi Utgård
 Gerd Johannessen
 Karen Gudrun Larsen
 Leif Jørgensen
 Johan Vauger

VIELSER

Hvaler kirke

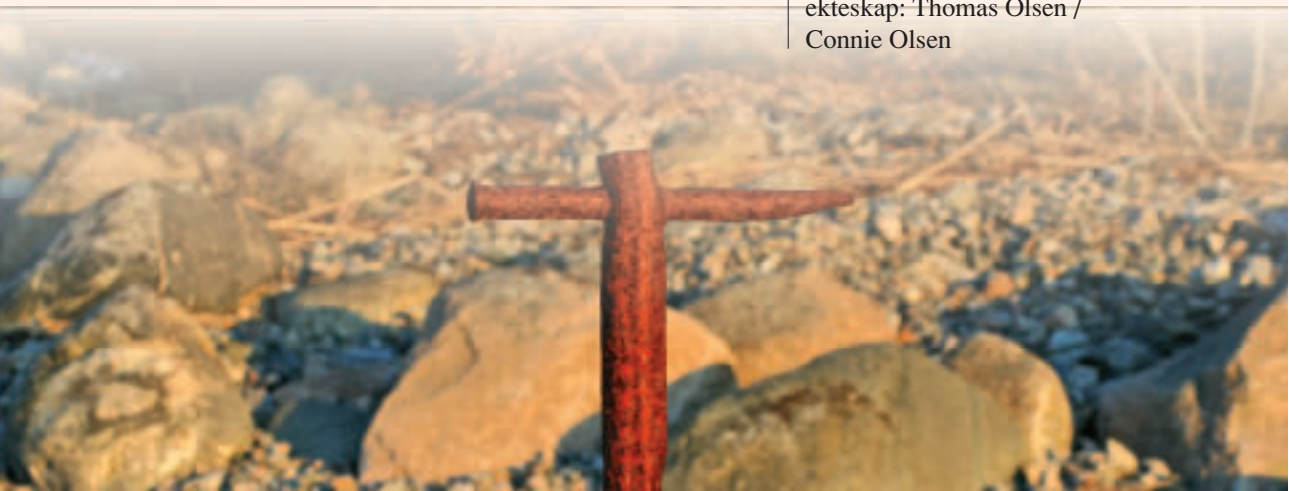
- Sigrid Skagemo / Thomas Schibbye
- Linda Moen / Dag Petter Evensen
- Kristin Borge / Nicolay Stensby
- Masha Sephaiar / Alexander Blikshavn
- Martine Heni / Pål Ottersen
- Anette Keyser Frølich / Alexander Sejersted Bødtker
- Sissel / Per Øyvind Wullum Rakvåg
- Tone Dyrseth / Olav Martin Øyjord

Velsignelse for borgelig inngått ekteskap: Endre Østgaard Rasmussen/ Caroline Aas

Spjærøy kirke

- Marlen Liv Hansen / Sonic Tor Aleksander Holst
- Cathrine Knudsen / Joachim Helstad
- Anette Solvang / Morten Wessel

Velsignelse for borgerlig inngått ekteskap: Thomas Olsen / Connie Olsen

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden
Telefon: 69 37 90 37 - Faks: 69 37 88 14
e-post: post@hvaler.kirken.no

Menighetsråd/Fellesråd

Leder: Bjørn Rognlien, Rødsfjellet 39, 1684 Vesterøy
Tlf 69 37 62 80, e-post: bjorognl@online.no
Menighetsrådets/Fellesrådets adresse: Storveien 12, 1680 Skjærhalden
e-post: post@hvaler.kirken.no

Kirkene

Hvaler kirke: Tlf. 69 37 99 12
Spjærøy kirke: Tlf. 69 37 65 50

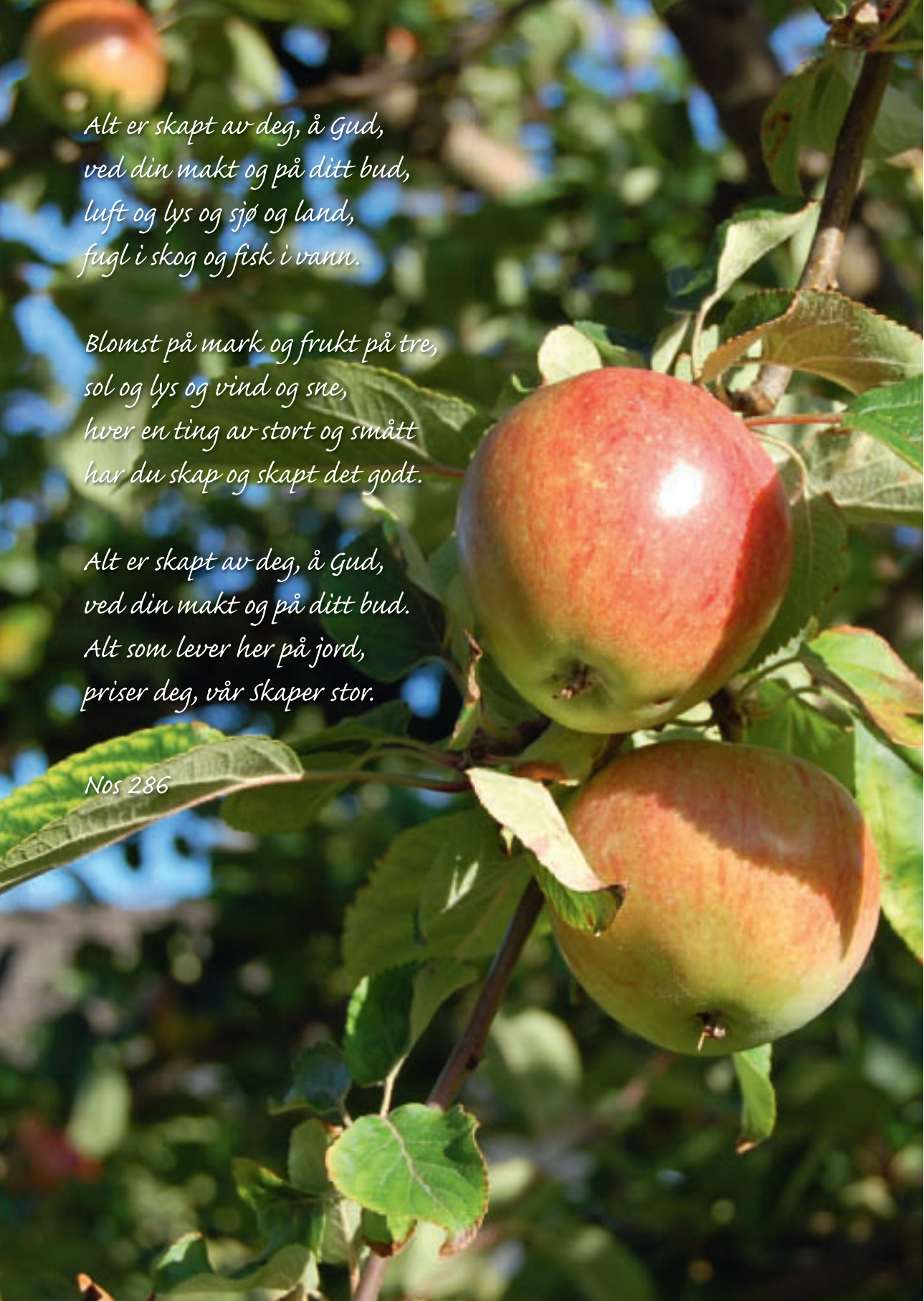
Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret, Storveien 12, 1680 Skjærhalden
Ansvarlig utgiver: Hvaler menighetsråd
e-post: post@hvaler.kirken.no
Kontonummer 7050.06.20976
Redaksjonskomité:
Ragnar Bjørck, Ellen Bjørnvall Viker, Bjørn Rognlien og Øystein Spilling
Layout: Bjarne Haukø, Trykk: Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad

Ansatte

Lisa Holm Johansen, barne- og ungdomsprest,	mobiltlf. 922 97 736, e-post: lijo@hvaler.kirken.no
Terje Moen, kirketjener,	mobiltlf. 954 57 722, e-post: temo@hvaler.kirken.no
Ken Phillips, kirkemusiker,	mobiltlf. 414 69 147, e- post: keph@hvaler.kirken.no
Øystein Spilling, fung. sogneprest	mobiltlf. 909 52 282 e-post: oysp@hvaler.kirken.no
Ingrid Dean, kirkeverge/daglig leder	mobiltlf. 412 98 242, e- post: inde@hvaler.kirken.no

*Alt er skapt av deg, å Gud,
ved din makt og på ditt bud,
luft og lys og sjø og land,
fugl i skog og fisk i vann.*

*Blomst på mark og frukt på tre,
sol og lys og vind og sne,
hver en ting av stort og smått
har du skap og skapt det godt.*

*Alt er skapt av deg, å Gud,
ved din makt og på ditt bud.
Alt som lever her på jord,
priser deg, vår Skaper stor.*

Nos 286